

Sait Maden'in Kitap Kapaklarına Tipografik Yaklaşımları Ve Aziz Nesin Kitap Kapağı Tasarımlarının İncelenmesi¹

Seçil Erden²

ÖZ

Çağdaş Türk Grafik Tasarımı denildiğinde, akla ilk gelen isim kuşkusuz Sait Maden'dir. Onun çok yönlü sanatçı kimliği, Türk grafik tasarımına eşsiz bir vizyon ve katkı sunmuştur. Sait Maden, sadece bir grafik tasarımcı değil, eş zamanlı olarak bir şair, ressam, yayıncı ve tercüman olarak da öne çıkmaktadır. Onun kitap kapağı tasarımları, sayısız kitaba hayat vermiş ve Türk edebiyatının görsel kimliğine önemli bir iz bırakmıştır.

Sait Maden'in Aziz Nesin'in kitapları için hazırladığı kitap tasarımları, Türk grafik tasarımının en önemli çalışmalarındandır. Serideki kitap kapağı yaklaşımları, eserlerin içerdiği derin anlamları ve Aziz Nesin'in edebi kimliğini mükemmel bir şekilde yansıtmıştır. Bu tasarımlar, kitapların ruhuna uygun olarak kurgulanmış, izleyiciyi etkileyen ve bir kitabın içeriğine özgü bir kimlik kazandıran özgün eserlerdir. Bu çalışmada Sait Maden'in kitap kapaklarına tipografik yaklaşımları ve Aziz Nesin'e yaptığı kitap kapağı tasarımlarının serisi araştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Aziz Nesin Kitap Kapakları, Sait Maden, Türk Grafik Sanatı, Grafik Tasarım, Kapak Tasarımı.*

Typographic Approaches in Sait Maden's Book Covers and Analysis of Aziz Nesin's Book Cover Design

ABSTRACT

When it comes to Contemporary Turkish Graphic Design, undoubtedly the first name that comes to mind is Sait Maden. His versatile artistic identity has brought a unique vision and contribution to Turkish graphic design. Sait Maden is not only a graphic designer but also stands out as a poet, translator, publisher, and painter. His book cover designs have given life to numerous books and left a significant mark on the visual identity of Turkish literature.

Sait Maden's book cover designs for Aziz Nesin's books are among the most important works of Turkish graphic design. The approaches to book covers in this series perfectly reflect the deep meanings of the works and Aziz Nesin's literary identity. These designs are ingeniously crafted, deeply affecting the audience, and endowing each book with a unique identity tailored to its content. This study will examine Sait Maden's typographic approaches to book covers and his series of book cover designs for Aziz Nesin.

Keywords: *Aziz Nesin Book Covers, Sait Maden, Turkish Graphic Art, Graphic Design, Cover Design.*

¹ Geliş Tarihi: 21 Ağustos 2023 – Kabul Tarihi: 27 Kasım 2023

² Sanat Yönetmeni, secilerden67@gmail.com, Orcid No: 0009-0006-7224-6618

Kitap Kapağı Tasarımı

Kitap kapağı tasarımı, bir eserin özünü yansıtan, hedef kitleyle etkili bir iletişim kurmayı sağlayan ve sanatsal açıdan yaratıcı bir kaliteyi temsil eden önemli bir unsurdur. Tıpkı diğer grafik ürünlerinde olduğu gibi, kitap kapakları da, içerdikleri resim, başlık, yazar adı, şirket logosu, grafik öğeler ve metin gibi bileşenlerle dikkat çekici ve ilgi çekici bir hale getirilebilir. Doğru bir kompozisyonla birleştirilen bu unsurlar, kitabı kendi türünde öne çıkan bir tasarım haline getirir ve potansiyel okuyucular üzerinde güçlü bir etki bırakır. *"Kapak, potansiyel okuyucuya çarpıcı bir sunum sunarak ve satın alma konusunda bir teşvik görevi yaparak önemli bir rol oynar"* (V. Günay ve Üzdü, 2008).

Kapak tasarımında dikkat edilmesi gereken ilk nokta, eserin türüne ve odağına uygun bir kompozisyon tipi ve anlatım tarzı seçmektir. Bu, kitabın temasını vurgulayacak, okuyuculara doğru mesajı ileticek ve eserin ruhunu yansıtacak şekilde düzenlenen tasarımların oluşturulmasına yardımcı olur. Her kitap kapağı, içerdiği hikayeyi, duyguyu veya mesajı görsel olarak ifade etmek amacıyla tasarlanmalıdır. Bunun yanı sıra, kompozisyonda önemli bir diğer unsurdan bahsetmek gerekir; pozitif ve negatif alanlar arasındaki denge. Doğru bir şekilde kullanıldığında, bu alanlar, tasarımın iletişim gücünü ve okuyucu algısını artırır. Boşlukların ve elemanların uygun düzenlenmesi, kitap kapağı tasarımının görsel etkisini artırarak, göze hitap eden bir estetik sunar ve okuyucunun dikkatini çeker.

Kitap kapağı, iletişim aracı olarak da rol oynayan bir unsurdur. Bu bağlamda, kitap kapağının sadece iletişime dayalı ve estetik değerden yoksun olarak tasarlandığında,

ticari açıdan başarılı olma olasılığı oldukça düşüktür. Araştırmalar göstermektedir ki, kitap kapağının etkileyici ve dikkat çekici olması, beğenilen ve estetik değerlere uygun olarak tasarlanması önemlidir. Kitap kapağının iletişim fonksiyonu yanı sıra, okuyucuların ilgisini çekmesi ve merak uyandırması da büyük önem taşır. Estetik değerlerin göz önünde bulundurulduğu tasarımlar, kitap kapağının potansiyel okuyucular üzerinde daha olumlu bir etki yaratmasına katkı sağlar. Çekici bir kitap kapağı, okuyucuyu içeriği keşfetmeye teşvik eder ve kitabın içeriğine olan ilgiyi artırır. *"Sanatın derin etkisi, sanat yapıtlarındaki değerlerin bizdeki öznel karşılığıdır"* (Geiger, 2019:60).

Bir kitap kapağının yenilikçi tasarımı, sadece basit bir görsel fenomen değil, estetik zevk tarafından üretilen uyum, yaratıcılık ve düşüncedir. *"Estetik görüşü nesneye, öznenin varoluşuna anlam kazandıran bir araç olarak anlamaya başladığımız anda; estetik alanda en derin noktaya ulaşmış oluruz, her türden değerler, bu noktada birleşirler"* (Geiger, 2019:81).

Kadir Kaplan, kitap kapağının insanlar üzerindeki etkisini şu şekilde açıklar, *"Propaganda, kitabın konusunun içine sindirilerek kitabın iç yapısında yapılabildiği gibi kitapların dış yapı dediğimiz kapağında da yapılabilmektedir. Okuyucunun kitapla ilk buluşması kapak tasarımıyla gerçekleşir. Kapak tasarımı okuyucunun kitaba yönelmesini, kitapla arasında bağ kurmasını ve kitabı seçmesini sağlar."*

Tipografi Kavramı

Tipografi Yunanca kökenli olan "typos" (form) ve "graphia" (yazmak) sözcüklerinden türetilmiş olan typographya sözcüğünün Türkçe karşılığıdır. Bu kavram; formata

uygun yazmayı ifade eder. İletişimin önemli bir parçası olan yazı, ortaya çıkışından bu yana çeşitli alanlarda uygulanmıştır. Günümüzde görsel iletişim teknolojisinin gelişmesiyle birlikte yazının görsel boyutu olan tipografi, afiş tasarımının gelişimine katkı sağlamıştır. Tipografi, izleyiciler ve okuyucular gibi hedef kitleye estetik olarak hitap edecek şekilde işaret ve semboller tasarlamaktır. *“Tipografi terimi, tarih boyunca Gutenberg’in icat ettiği değiştirilebilen hurufat tekniği ve teknikle birlikte gelişen kitap basımı ve çoğaltımının kullanımıyla ortaya çıkmıştır.”* (Artan, 2019, s. 17) Görsel iletişimin ve grafik tasarımın ayrılmaz bir parçası olan tipografi; şerit, reklam panosu, yönlendirme levhası, trafik levhası vb. uygulamalarla insanlara sürekli olarak bilgi ve yönlendirme sunar. Arnheim'a göre görme seçici olarak çalışır. Şeklin algılanması, basitliği ve genelliği nedeniyle görsel kavramlar olarak adlandırılacak form kategorilerinin uygulanmasına dayanmaktadır. Afiş tasarımında tipografi ve kaligrafi gibi teknikler görsel beğeniyi artırmak için kullanıldığında, beş duyardan en önemlisi olan görsele her zaman öncelik verilmesi gerekir. Yazı karakteri seçimi, boyutu, stil ve düzenlemesi de görsel etkide önemlidir. Başlık, alt başlık ve metinlerin tipografi kullanımı, mesajın vurgulanmasına ve afişin bütünlüğüne katkıda bulunur. Tipografi seçimi, bir afişin cazibesini büyük ölçüde etkiler. Benzersiz ve iyi tasarlanmış yazı tipleri, genel tasarıma kişilik ve görsel çekicilik katar. Tipografi okunabilir olmalı, uygun boyutta olmalı ve izleyicinin dikkatini yönlendirmek ve mesajı güçlendirmek için stratejik olarak yerleştirilmelidir. Tasarımda boşluklar da önemli bir etkiye sahiptir. Negatif alanlar, görselleri veya metinleri daha vurgulu hale getirir, okunabilirliği artırır ve tasarımın nefes almasını sağlar.

Görsel etkiyi sağlamak için bu stratejilerin doğru bir şekilde kullanılması, afişin etkisini artırabilir ve izleyicilerin dikkatini çekebilir. Bununla birlikte, tasarımın hedef kitleye ve mesaja uygun olması da önemlidir.

“Bazılarına göre tipografi bir sanat, bazılarına göreyse harf, sözcük ve satırlarla ve boşluklama için gereksinen diğer öğelerle belirlenmiş bir sayfa üstünde yapılan görsel ve işlevsel düzenlemelerdir” (Sarıkavak, 2009: s.1). Emre Becer "İletişim ve Grafik Tasarım" isimli çalışmasında tipografiyi, bütün baskı yazıları ve noktalama işaretlerinin sanatsal ve estetik tasarıma dayalı özellikleriyle üretim teknolojilerini konu alan bir uzmanlık alanı olarak tanımlamaktadır.

Sait Maden

Sait Maden, ressam, şair, çevirmen, fotoğrafçı, yayıncı, çağdaş bir hattat, grafik tasarım sanatçısıdır. 3 Mayıs 1931 tarihinde Çorum'da dünyaya gelmiştir. İlk ve orta öğrenimini Çorum'da, sanat eğitimini de İstanbul'da almıştır. Sait Maden, yaygın bir algının aksine, ünlü bir grafik tasarımcı olarak bilinmesine rağmen, en büyük tutkusu edebiyat alanında yatmaktadır. Onun etkileyici grafik tasarım çalışmalarının ardında, derin bir edebiyat tutkusu ve bilgisi bulunmaktadır. Kendisi, edebiyatın büyüklüğüne olan merakıyla uzun yıllardır özveriyle bir şekilde ilgilenmektedir. Edebiyatın zengin kavramlarını ve dilin sanatsal kullanımını keşfetme arzusu, grafik tasarımdaki yaratıcı süreçlerine ilham ve zenginlik katmaktadır. Bu, Sait Maden'in işlerinde görsel iletişimde özgün ve derin anlamların iç içe geçtiği çarpıcı bir uyumu başarıyla sunmasına yardımcı olmaktadır.

Tasarımlarında, edebiyatın izlerini ve etkisini sıklıkla görmek mümkündür. Meta-

forik anlatım, sembolizm ve çağrışımlar, tasarımlarının derinlik ve estetik açısından öne çıkan özelliklerindedir. Sait Maden, eserlerini sadece bir tasarım aracı olarak görmemekte, aynı zamanda birer edebi eser gibi şekillendirerek izleyicilerine etkileyici ve anlamlı bir deneyim sunmaktadır.

Edebiyat tutkusu, onun tasarımlarında estetik değeri yüksek eserler yaratma konusunda muazzam bir yetkinlik kazanmasına da katkıda bulunmuştur. Maden'in çalışmaları, sadece görsel bir şölen sunmanın ötesinde, izleyicilerin duygusal ve düşünsel derinliklere ulaşmasını sağlayarak etkileyici bir etki yaratmaktadır. Maden, çok yönlü bir sanatçıdır ve onu anlamak, tanımlamak için sadece tek bir yönüne odaklanmak yeterli olmayacaktır. Şairliği, ressamlığı ve özgün grafik sanatçısı ve tasarımcı kimliğiyle dikkat çeken bir kişiliktir. Sanatçı kimliği altında birçok alanda başarılı eserler vermiştir ve sanatçı varoluşunu zenginleştiren birçok unsuru içinde barındırır. Resim, şiir, hat, grafik tasarım, fotoğraf ve doğa gibi farklı alanlara olan ilgisi onu daha da özel kılmaktadır. Maden'in şiirlerinde ve resimlerinde yansıttığı duygusal zenginlik, onun sanatının temelini oluştururken, grafik tasarım alanında özgün ve etkileyici eserler ortaya çıkarmıştır. Her bir sanat dalında kendi benzersiz dilini kullanarak ifade eden Sait Maden, sanatçı kimliğiyle farklı dilleri bir araya getirmiştir. Bu da onun eserlerindeki derinlik ve anlamın kaynağıdır.

Sait Maden'in Aziz Nesin Kitap Kapağı Tasarımları

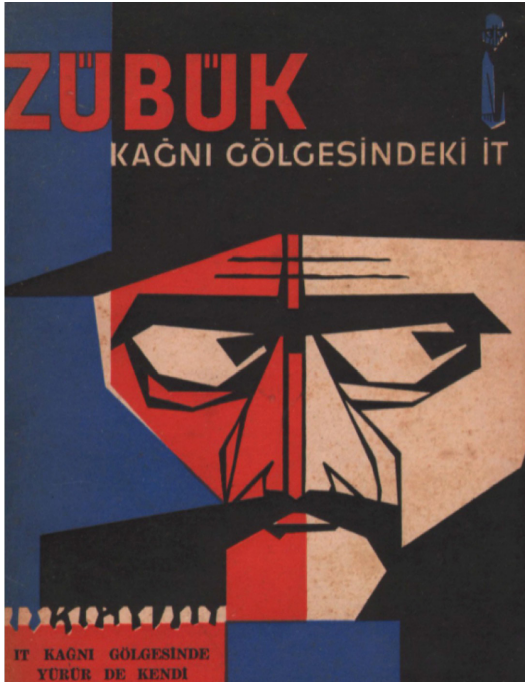
Sait Maden yaşamı boyunca 8000'den fazla kitap kapağı çizmiştir. Maden, kapak tasarımcısı olarak düşünülmesine sebep olan ve kendisine göre bunun sebebinin yayımladığı çoğu eserde isminin yer al-

masıyla ilişkilendirdiği 8000 dergi ve kitap kapak tasarımı yapmıştır. *"Grafiğin uygulama alanı çok geniştir. Toplumun bütün kesimlerinin her türlü ilgi alanına yönelik ürünler yaratmak onun yapısında vardır zaten. Siz buna hazır olun yeter."* Bu sözleriye düşüncesini özetlemiştir. Her bir tasarımını büyük bir ustalıkla işleyen Maden'e *"Mesleki hayatınızda, tasarım anlayışınızı şekillendiren birtakım gelişmeler oldu mu? sorusuna Maden şu şekilde cevap vermiştir; "Hayır, hiçbir olay olmadı. Aslında benim grafiğimi biçimlendiren, alttan alta etkileyen ve destekleyen, besleyen tek kaynak, benim şair tarafımdır. Edebiyatım, benim resmimi çok besledi."* (Durmaz, 2008, s.1) Aziz Nesin'in kitap kapaklarını, çoğu kişinin aklına gelmeyecek soyutlukta tasarlayabilmesinin nedeni, kendisinin de çok yoğun bir edebiyat geçmişi olmasından kaynaklıdır. Sait Maden, kitap kapakları için *"Kitap kapağı nedir? Kitabı koruyan bir kılıf mı, direncini artıran bir obje mi, kirlenmesini önleyen bir araç mı, süsleyici bir öge mi? Bütün bunların hepsi elbette. Ama yalnız bu kadar mı, Yok mu başka bir işlevi? Gerekmez mi bir bildiri iletmesi? Ya kapladığı içeriğin ya da kendi iç sorunlarının bildirisini? Ya da bunların her ikisini birden"?* demiştir.

Sait Maden, kitap kapağının yapılış aşamalarını şu şekilde belirtmiştir; *"Bir ilgi dörtgeniyle sınırlıdır kitap kapağı. Yazar, yayıncı, okuyucu, yapımcı dörtgeniyle. Her birinin kitap kapağına yaklaşımı farklıdır genelde. Yazar içeriği iyi yansıtacak, abartısız, yanlış anlaşılma gibi olasılıklara karşı kapalı bir düzenleme düşünür. Yayıncı yazara ek olarak bir kitapçı vitrininde, bir sergide kolayca öne çıkabilecek, göze çarpacak bir kendi halindelik, kendine özgülük taşımasını ister. Kitapla ilk kez karşılaşan okuyucu, estetik ölçütleri bulunsun bulun-*

masın, kapak kullanıcıya sevimli geliyorsa alır o kitabı (Vazgeçemeyeceği bir yazarınsa, kapağı da kötüyse, bir kâğıtla kaplayarak okumayı yeğler; birçok kez görmüşüzdür. Düzeyli kitapları izleyen okuyucudan söz ediyoruz burada. Kötü kapaklar göre göre bunlarla koşullanıp iyinin ayırdına varamayan ayakaltı okuyucu için acil şifalar dilemekten başka çaremiz yok.) Yapımcının: isteği ise grafik tasarım sanatının bütün inceliklerini taşıyan bir ürün ortaya koyabilmektir" (Maden 1984: 9)

"Resim ile yazı estetik açıdan birbirini tamamlayan ve dengeleyen iki öğedir. Kitap kapağı bu iki öğenin uyumuyla bir kimlik kazanır." demiştir Sait Maden.

Resim 1. 'Zübük'' Sait Maden, Aziz Nesin kitap kapağı tasarımı

Aziz Nesin'in ünlü eseri "Zübük", Türk edebiyatının önemli eserlerinden biridir. Kitabın içeriği kadar kitap kapağı tasarımı da dikkat çeken unsurlardan biridir. "Zübük" kitabının kapak tasarımında dikkat çeken

nokta, Sait Maden'in özgün ve etkileyici tipografi çalışmasıdır.

Zübük kitabının kapağında, tam ortada yer alan bir figür illüstrasyonu bulunmaktadır. Kitabın adı, sol üst kısımda Sait Maden'in kendi tasarımı olan Sans Serif bir fontla yazılmıştır. Bu fontun içi kırmızıyla boyanmış olması, illüstrasyonla uyum sağlamak ve başlığı vurgulamak için yapılmıştır. Font tasarımında yer alan manipülasyonlar da dikkat çekicidir; özellikle başlıkta iki adet Ü harfi bulunur ve harfin noktaları harfin içerisinde yer alır. Bu detaylar, kitabın içeriğiyle bütünleşme sağlamak ve Sait Maden'in özgün tasarım dokunuşlarını yansıtmak amacıyla eklenmiştir. Orijinal ve yaratıcı bir yaklaşım sergileyen Maden, tipografiyi kullanarak kitabın teması ve içeriği hakkında bir önizleme sunmayı başarmıştır. Kullanılan font, karakterlerin şekilleri ve yerleşimleri, kitabın mizahi ve ironik tonunu yansıtan bir tarzı yansıtmaktadır.

Zübük başlığının altında yer alan "Kağni Gölgesindeki İt" yazısı, başlığın B harfinin altından başlayarak kitabın sonuna kadar devam eder ve sarı renkte yazılmıştır. Bu renk seçimi, kitabın ortasındaki illüstrasyonun sarı ve kırmızı renkleriyle uyum sağlamak amacıyla yapılmıştır. Sait Maden, kitap kapağında görsel bütünleşme ve kompozisyon ilkesine önem vermiştir ve bu sayede kitabın görüntüsü okuyucuyu yormadan ve okuma isteği uyandırarak tasarlanmıştır. Bu çalışmada, Sait Maden'in sanatsal dokunuşları ve sıcak tonların hakim olduğu renk seçimleri dikkat çekmektedir. Tasarım, kitabın içeriğini ve atmosferini yansıtan bir estetik sunarken, aynı zamanda okuyucuyu kitabı okumaya teşvik edecek bir görsellik sergilemektedir. Bu bağlamda, Sait Maden'in Zübük kita-

bının kapağındaki illüstrasyon ve tipografi tasarımı, kitabın temalarını yansıtan özgün bir sanatsal ifade sunmaktadır. Kırmızı ve sarı renklerin vurgulandığı sıcak tonlar, kitap kapağının görsel bütünlüğüne katkıda bulunurken, Sait Maden'in tasarımındaki özgünlük ve estetik hissedilmektedir.

Aziz Nesin'in ünlü eseri "*Biz Adam Olmayız*" (Resim 2), Türk edebiyatının önemli hiciv ve mizah kitaplarından biridir. Kitabın kapak tasarımı da eserin karakterini yansıtan ve okuyucunun dikkatini çeken önemli bir unsurdur. Sait Maden'in "*Biz Adam Olmayız*" kitabının kapağı, tam merkezinde sırt üstü uzanan bir figürle dikkat çekmektedir. Figürün bacak kısmı, kitabın başlığının yanına gelerek tasarımın odak noktasını oluşturur. Kitap kapağında kullanılan font, yine Sait Maden'in kendi tasarımıdır ve illüstrasyonla arasında denge ve bütünlük sağlanmıştır. Başlıkta kullanılan pembe renkteki font, küçük harflerle başlamakta ve kitabın konusuyla uyumlu bir estetik yaratmaktadır.

Yazarın adında kullanılan font tasarımı da başlık fontuyla aynı aileye aittir, ancak Sait Maden farklı bir renk seçimi tercih etmiştir. Yazarın adı, siyah renkle kitap başlığının tam altında yer alır. Bu renk seçimi, başlık fontuyla uyumlu olmasına rağmen yazarın adını farklı bir şekilde vurgulamak amacıyla yapılmıştır. Sait Maden, bu kitap kapağında renkleri uyumlu bir şekilde kullanmanın yanı sıra, arka planda beyaz renginin kalitesini de vurgulamıştır. Beyaz renk, tasarımın kompozisyon değerine katkıda bulunarak görsel bir denge oluşturur.

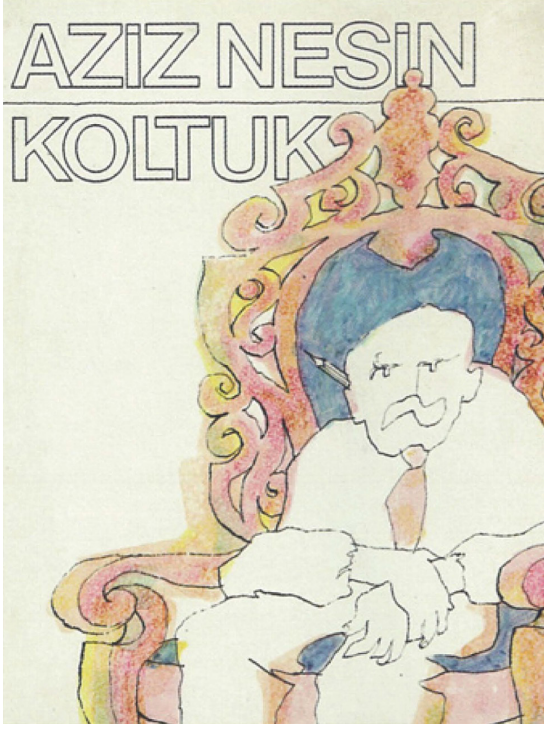
Kitap kapağına ilk bakıldığında, dikkat çeken en belirgin unsur, figürden çok kullanılan fonttur. Pembe rengin sıcaklığı ve etkileyciliği sayesinde, başlık fontu dikkati

hemen üzerine çekmektedir. Bu sayede, kitap kapağı hızlıca ilgi çekici bir görsellik sunar. Sait Maden'in "*Biz Adam Olmayız*" kitabının kapağı, özgün illüstrasyonu ve başlık fontunun tasarımındaki özenli düzenlemeleriyle dikkat çekici bir sanatsal ifade sunmaktadır. Kitabın konusuna uygun renk seçimleri ve estetik bir bütünlük, kitap kapağını izleyici için etkileyici kılmaktadır.

Bu bağlamda, Sait Maden'in "*Biz Adam Olmayız*" kitabının kapağı, başlık fontunun pembe rengi ve özenli illüstrasyonu ile görsel bir çekicilik ve dikkat çekicilik yaratmaktadır. Yazarın adının farklı renkte vurgulanması, kitap kapağının denge ve uyumunu güçlendirmektedir. Tasarımın beyaz arkaplanı, görsel kompozisyonun kalitesini ve estetik değerini artırmaktadır.

Resim 2. '*Biz Adam Olmayız*' Sait Maden, Aziz Nesin kitap kapağı tasarımı.

Resim 3. "Koltuk" Sait Maden, Aziz Nesin kitap kapağı tasarımı.

Sait Maden, "Koltuk" isimli kitabı için sulu-boya yöntemini tercih etmiştir. Kitabın sağ tarafına yanaştırdığı illüstrasyonda, içerisinde herhangi bir renk kullanılmamış olsa da koltuk renkli sulu-boya tekniği ile çizilmiş ve dikkat çekici bir görsel sunulmuştur. Font tasarımında ise içi boş, dışı kontürlü, sans serif bir yazı karakteri kullanılmıştır. Fontun içi boş olması, kitap kapağındaki figürün de içinin boş olmasına gönderme yaparak, denge ve uyum sağlamayı amaçlamıştır. Sait Maden, bu şekilde kitap kapağında başlık ve illüstrasyon arasında denge yakalamayı tercih etmiştir. Dikkati sadece başlığa değil, aynı zamanda koltuğa da çekerek, kitabın içeriğini temsil eden bir görsel dil oluşturmuştur. Başlık büyük ve belirgin harflerle yer alırken, kullanılan font ve yerleşim, kitabın içeriğini yansıtan bir tarzı temsil eder.

Sait Maden'in "Koltuk" kitabının kapağı, sulu-boya tekniğiyle çizilen koltuk ve içi

boş, dışı kontürlü sans serif fontun etkileyici bir uyumunu sergilemektedir. Bu uyum, kitabın içeriği ve atmosferi hakkında ipucu verirken, görsel olarak dikkat çekici bir etki yaratmayı başarır. Kitap kapağının tasarımı, Sait Maden'in sanatsal yeteneklerini ve özgün bakış açısını yansıtan bir estetik sunmaktadır.

Sait Maden, Aziz Nesin'in "Vatan Sağolsun" kitabı için gerçekleştirdiği kitap kapağı tasarımında altın renkleri tercih ederek siyah bir arka plan kullanmış ve böylece illüstrasyon ve tipografi düzenlemesini ön plana çıkarmayı hedeflemiştir. Illüstrasyon ve tipografi tasarımı, görsel uyumu güçlendirmek amacıyla özenle seçilmiş ve düzenlenmiştir. Altın rengin kullanıldığı illüstrasyon tasarımı, kitap kapağına farklı bir zarafet ve değer katmaktadır.

Sait Maden, tipografi tasarımında ince sans serif bir yazı karakteri kullanarak zarif

Resim 4. "Vatan Sağolsun" Sait Maden, Aziz Nesin kitap kapağı tasarımı

bir görünüm elde etmiştir. Bu yazı karakteri, kitabın adını beyaz renkte vererek siyah arka plan üzerinde kontrast oluşturmayı amaçlamıştır. Böylece tipografi tasarımı kitap kapağında dikkat çekici bir şekilde öne çıkmaktadır. Kitap kapağının genel uyumunu sağlamak için, Aziz Nesin'in adına mavi renk verilerek kitap kapağına uyum sağlanmıştır. Bu renk seçimi, hem Aziz Nesin'in önemini vurgulamak hem de görsel bir denge oluşturmak için kullanılmıştır.

"Vatan Sağolsun" kitabının kitap kapağı tasarımında, altın renkler, siyah arka plan ve ince sans serif bir yazı karakteri gibi unsurlar özenle bir araya getirilmiştir. Bu tasarımda, Sait Maden'in kendi sanatsal

vizyonunu ve profesyonel yeteneklerini sergilediği görülmektedir. Tasarım, görsel çekiciliğiyle okuyucunun dikkatini çekmeyi amaçlarken, içerdiği altın renkler ve zarif tipografi ile kitabın değerini ve önemini vurgulamaktadır. Sait Maden'in "Vatan Sağolsun" kitabının kapağı, zarafet ve değeri yansıtan altın renklerin ve dikkat çekici tipografinin uyumlu bir birlikteliği ile ön plana çıkmaktadır. Tasarım, kitabın önemini vurgulamak ve okuyucunun ilgisini çekmek için titizlikle düzenlenmiş, görsel anlamda etkileyici bir sunum sunmaktadır.

Sait Maden, Aziz Nesin'in "Gözüne Gözlük" kitabı için gerçekleştirdiği kitap kapağı tasarımında, gözlük içinde aşağı doğru

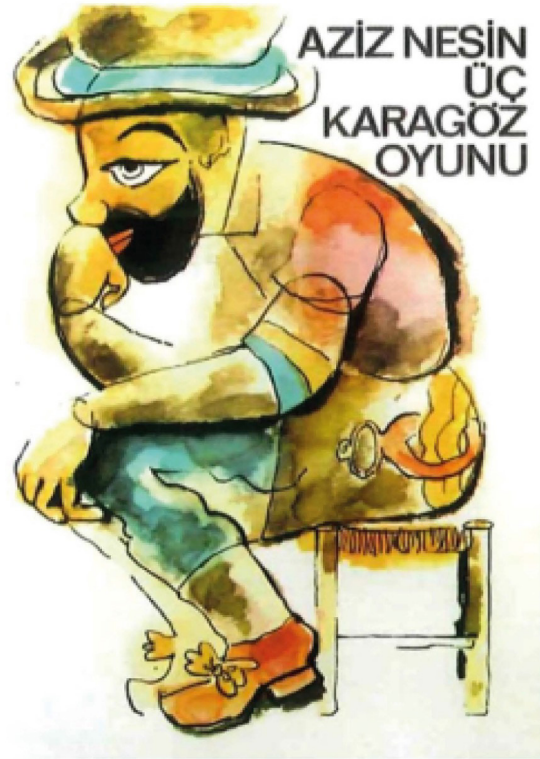
Resim 5. "Gözüne Gözlük" Sait Maden, Aziz Nesin kitap kapağı tasarımı

düşen bir insan betimlemesine yer vererek kitabın temalarını ve içeriğini yansıtan etkileyici bir görsel ifade sunmuştur. Tasarımda kullanılan renk ve tipografi uyumu özellikle dikkat çekmektedir. Kitabın adı ve yazarının adı pembe tonlarında verilerek bir sıcaklık ve canlılık hissi oluşturulmuştur. Bu renk seçimi, kitap kapağında yazıyı öne çıkarmak ve görsel bir kontrast yaratmak amacıyla özenle tercih edilmiştir. Aynı zamanda, fonda kullanılan mavi renk, gökyüzünü temsil ederek huzur ve dinginlik hissi uyandırmak için özenle seçilmiştir.

Tipografi tasarımı, kitap kapağındaki estetik uyumu güçlendirmek için özenle düzenlenmiştir. Küçük harflerin kullanıldığı tipografik düzenlemede, yazı kapağın tam ortasında yer almaktadır. Pembe tonlarında verilen yazarın adı ve kitabın adı, gözlük içindeki figür illüstrasyonunun altında zarif bir şekilde konumlandırılmıştır. Bu düzenleme, görsel dengeyi kusursuz bir şekilde sağlamakta ve kitap kapağına profesyonel bir görünüm kazandırmaktadır. Sait Maden'in "Gözüne Gözlük" kitabının kapağı, gözlük içindeki figür illüstrasyonu ile güçlü bir görsel ifade sunarken, kullanılan renk ve tipografi uyumuyla da okuyucuyu etkilemeyi başarıyor. Tasarım, kitabın içeriğine uygun bir estetik sunarken, zarafet ve profesyonellikle göz alıcı bir tasarımı bir araya getiriyor.

Sait Maden, Aziz Nesin'in "Üç Karagöz Oyunu" kitabının kapağı için büyük bir karagöz figürüne odaklanan etkileyici bir tasarım gerçekleştirmiştir. Figür, bir sandalyede otururken, bir eli çenesinde düşünceli bir şekilde resmedilmiş ve kullandığı suluboya tekniğiyle neredeyse bütün kitabı kaplayacak kadar büyüklükte tasarlanmıştır. Bu özel illüstrasyon, kitabın temasını ve içeriğini vurgulamayı amaçlamaktadır.

Tasarımda kullanılan teknik, suluboya tekniği olduğu için Sait Maden, tipografi tasarımında sadeliği ve anlaşılabilirliği ön planda tutmuştur. Beyaz bir fon üzerine siyah bir Sans Serif font kullanarak, başlığı sağ tarafa hizalamıştır. Bu tasarım tercihi, Karagöz figürüne odaklanmayı ve yazı karakterinin illüstrasyonla uyumlu bir şekilde ön plana çıkmasını sağlamayı hedeflemiştir. Fonun beyaz bırakılmasıyla da görsel yoğunluk yazı karakteri ve illüstrasyon arasında dengeli bir dağılım elde edilmiştir. Sait Maden'in "Üç Karagöz Oyunu" kitabının kapağı, büyük Karagöz figürü ve kullanılan suluboya tekniğiyle etkileyici bir görsel vurgu yaparken, tipografi tasarımındaki sadelik ve uyum da göz alıcı bir profesyonellik sunmaktadır. Bu tasarım, okuyucunun kitabın içeriği ve teması hakkında ilk bakışta önemli bir ipucu yakalamasını sağlamaktadır.

Resim 6. "Üç Karagöz Oyunu" Sait Maden, Aziz Nesin kitap kapağı tasarımı

Sait Maden, Aziz Nesin'in "Rıfat Bey Neden Kaşınıyor?" kitabının kapağı için etkili bir tasarım gerçekleştirmiştir. Kitabın ön yüzünde, ele benzeyen bir çizim yer alırken, hemen altında sarı renkte bir çember içinde, kendi çizim üslubuna uygun bir insan portresi kategorize edilmiştir. Tasarımda pembe renk kullanımı, kitabın sıcak ve samimi atmosferini artırmak amacıyla özenle tercih edilmiştir. Sarı renkteki çember, kapağın alt kısmında yer aldığı için ilk bakışta dikkat çekmesi ve gözleri çekmesi için özenle seçilmiştir.

Tipografik tasarımda, Aziz Nesin'in ismi sol tarafa daha yakın bir konumda, siyah ve ince bir fontla sunulmuştur. Kitabın başlığı, ortadaki el çiziminin içine yerleştirilmiş ve zarif bir pembe renkte ince bir font kullanılarak sunulmuştur. Bu tasarım tercihi, başlığın fon ile uyum sağlamasını ve kiti-

Resim 7. "Rıfat Bey Neden Kaşınıyor?" Sait Maden, Aziz Nesin kitap kapağı tasarımı

Resim 8. 'Otoportre Desen – 1985

bin sıcak atmosferine katkıda bulunmasını hedeflemiştir. Sait Maden'in "Rıfat Bey Neden Kaşınıyor?" kitabının kapağı, ele benzeyen çizim ve insan portresinin uyumuyla dikkat çekici bir görsel ifade sunmaktadır. Pembe rengin kullanımı, kitabın sıcak ve samimi temasını vurgularken, sarı renkteki çember ve tipografik tasarımın yerleşimi ile kitabın kapağına profesyonel bir estetik katılmıştır.

SONUÇ

Sait Maden, kitap kapaklarına getirdiği özgün yazı düzenlemeleri ve konuya uygun illüstrasyonlarla benzersiz bir çözümler sunmuştur. Binlerce kitap kapağı tasarımında imzasını atan Sait Maden, bu çalışmalarda yeni yazı karakterleri oluşturarak Türk grafik tasarımına önemli katkılar yapmıştır. Aynı zamanda şair, çevirmen, ressam ve fotoğrafçı kimlikleriyle de öne çıkan Sait Maden, Aziz Nesin için tasarladığı kitap kapaklarıyla grafik tasarım yeteneğini kanıtlamıştır. Her bir kapakta, konuya uygun ve sade bir illüstrasyonla birlikte özgün yazı düzenlemeleriyle dikkat çeken eserler ortaya koymuştur.

Sait Maden, kitap kapaklarında özgünlüğü yakalayabilmek için kitabın içeriğini anlamak ve hissetmek gerektiğini vurgulamıştır. Aziz Nesin'in kitapları için tasarladığı kapaklarda da bu felsefeyi benimsemiş ve kitapların ruhunu yansıtan tasarımlar oluşturmuştur. Bu şekilde kitap kapakları, içerikleriyle uyumlu bir şekilde okuyucuya ilham veren görsel hikayeler haline gelmiştir.

Sonuç olarak, Sait Maden Türk Grafik Tasarım tarihine kitap kapakları konusunda önemli katkılar sağlamış bir sanatçıdır. Aziz Nesin için tasarladığı kitap kapaklarıyla, özgün illüstrasyonları ve tipografik düzenlemeleriyle dikkat çekmiş ve kitap kapaklarında estetik bir bütünlük ve özgünlük yakalamıştır. Onun eserleri, Türk grafik tasarımının değerli bir mirası olarak kalacaktır.

Kaynakça

ARTAN H. I. (2019) Kaligrafi Ve Tipografinin Afiş Sanatına Yansımaları. Akademik Sanat; Sanat, Tasarım Ve Bilim Dergisi.

BECER, E. (1999; 2005). Modern Sanat ve Yeni Tipografi, (1. Baskı). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.

CERAN, S. (2014) Türk Grafik Sanatı Eğitimi Katkısı Açısından Grafik Sanatçısı Sait Maden'in Sanatı Ve Düşünceleri Üzerine Bir Araştırma (Yüksek Lisans Tezi) Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı.

DURMAZ, Ö. (2008) Grafik Sanatları Üzerine Yazılar. Grafik Tasarım Dergisi, (Sayı 16).

DÜZ, N. (2001) Kitap Kapağı 'nda Grafik Tasarım Öğelerine Ve İlkelerine Kuramsal Bir Yaklaşım. (Yüksek Lisans Tezi) Süleyman Demirel Üniversitesi, Resim Anasanat Dalı.

GEIGER, M. (2019). Estetik Anlayış. Ankara: Doğubatı Yayınları.

GÜNAY, D. ve ÜZDÜ, F. (2008). Kitap İle Kapağı Arasındaki Göstergelerarası Serüven, (Cilt 1) Art-e Sanat Dergisi, (Sayı 2).

KAPLAN, K. (2017). Kitapların Kapak Tasarımlarındaki Mesajlarda Kullanılan Propaganda Teknikleri. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi.

MADEN, S. (1985) Grafik Sanatı, Plastik Sanatlar Dergisi, (Sayı 1)

ÖZPALABIYIKLAR, S. (2009). Bir Usta, Bir Dünya: Sait Maden, Tasarımcı, Sanatçı, Şair, (1.Baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları

SARIKAVAK, N. K. (2009). Görsel İletişim ve Grafik Tasarımda Çağdaş Tipografinin Temelleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Elektronik Kaynaklar

URL1: <https://www.5harfliler.com/sait-madenin-muhtesem-kitap-kapaklari/>

